

A KÖNYVTÁR MINT A JÖVŐ

KAPUJA

Pályaorientáció az iskolai könyvtárakban –
Dr. Borbély-Pecze Tibor Bors
Budapest, 2026. április 27.

PÁLYAORIENTÁCIÓ ÉS A KÖNYVTÁR SZEREPE

ALAPFOGALMAK

A pályaaorientáció fogalma

A **pályaaorientáció** olyan **élethosszig tartó, tanulási és döntéstámogató folyamat**, amely az egyént segíti abban, hogy

- megismerje önmagát (érdeklődés, képességek, értékek),
- eligazodjon az oktatási, képzési és munkaerőpiaci lehetőségek között,
- és ezek alapján megalapozott, rugalmas pálya- és életút-döntéseket hozzon.

A modern pályaaorientáció **nem egyszeri pályaválasztás**, hanem **dinamikus pályafejlődési folyamat**, amely az életút különböző szakaszaiban újra és újra megjelenik (Super, 1990; Savickas, 2013). A nemzetközi szakpolitikai megközelítések hangsúlyozzák, hogy a pályaaorientáció hozzájárul az **alkalmazkodóképesség**, az **élethosszig tartó tanulás** és az **aktív állampolgárság** kialakulásához is (OECD, 2004; ELGPN, 2015).

Az életpálya-építési készségek fogalma

Az **életpálya-építési készségek** (career management skills, CMS) azok az **átvihető kompetenciák**, amelyek lehetővé teszik, hogy az egyén

- tudatosan irányítsa tanulási és munkával kapcsolatos döntéseit,
- képes legyen pályaváltások, bizonytalanságok és átmenetek kezelésére,
- valamint reflektált módon alakítsa saját életpályáját.

E készségek közé tartozik különösen:

- az **önismeret és önreflexió**,
- a **pályainformációk értelmezése és kritikus használata**,
- a **döntéshozatal**,
- az **alkalmazkodóképesség**,
- valamint a **tervezési és karriermenedzsment-képesség** (Sultana, 2012; Savickas et al., 2009).

Az európai megközelítés szerint az életpálya-építési készségek **kulcsfontosságú tanulási eredmények**, amelyek támogatják a munkaerőpiaci részvételt, a társadalmi integrációt és a foglalkoztathatóságot (ELGPN, 2015).

A két fogalom kapcsolata: a pályaaorientáció folyamata és intézményi kerete, míg az életpálya-építési készségek **ennek személyes, kompetenciaalapú kimenetei**.

Másképp fogalmazva:
a pályaaorientáció **fejleszti**, az életpálya-építési készségek pedig **lehetővé teszik** az egyén aktív pályaaépítését.

PÁLYAORIENTÁCIÓ A VÁLTOZÓ TÁRSADALOMBAN ÉS MUNKAERŐPIACON

A gyorsan változó munkaerőpiac rugalmas életpályát kíván: a fiatalok akár többször is irányt válthatnak.

A könyvtár kulcsszereplő: strukturált, hiteles forrásokhoz ad hozzáférést és segít az információk megszerezésében.

A könyvtáros útmutatása támogatja a kritikus gondolkodást és a tájékozott döntéshozatalt.

Példa: a mérnöki pálya megismerése követelményekkel, lehetőségekkel, kihívásokkal – szakkönyvek, pályaleírások, tanulmányok alapján.

Munkaerőpiaci jelentések és statisztikák értelmezése tudatos jövőképhez és magabiztos továbbtanulási döntésekhez vezet.

ÉLETPÁLYAÉPÍTÉSI KOMPETENCIÁK ÉS TÁMOGATÁS

CMS – ÉLETPÁLYAÉPÍTÉSI KOMPETENCIÁK

Lényege

Képességek rendszere a tudatos, reflektív és rugalmas életút-tervezéshez, újratervezéshez.

Önismeret

Erősségek, gyengeségek, motivációk és érdeklődés, képességek, értékek, munkamódok felismerése.

Munka világa

Szakmák, képzések, karrierutak és trendek megértése.

Információkezelés

Megbízható adatok keresése, értelmezése és felhasználása döntésekhez.

Könyvtár szerepe

Nyugodt környezet, rendszerezett hozzáférés és szakmai támogatás a kompetenciák erősítéséhez.

INFORMÁCIÓKEZELÉS ÉS FORRÁSKRITIKA

INFORMÁCIÓSZERZÉS, MENEDZSELÉS ÉS FORRÁSKRITIKA

Információszerzés

Biztonságos, hiteles környezet a könyvtárban: keresési stratégiák, kulcsszavak, adatbázisok megértése.

Információmenedzsment

Rendszerezés: digitális mappák, jegyzetelés, összehasonlító táblázatok a képzési lehetőségek elemzéséhez.

Forráskritika

Érdekalapú információk felismerése; állítások bizonyítékainak ellenőrzése; alternatív, megbízható forrásokkal összevetés.

E készségek megalapozott, adatalapú pályadöntést és hosszú távú elégedettséget támogatnak.

ISKOLAI KÖNYVTÁR ÉS PÁLYAINFORMÁCIÓ

KÖNYVTÁR MINT PÁLYAORIENTÁCIÓS PONT

Természetes bázis: strukturált tudásanyag, nyugodt környezet és szakértői támogatás a diákok számára.

Dedikált gyűjtemény: szakmabemutató könyvek, felsőoktatási tájékoztatók, munkaerőpiaci előrejelzések, kérdőívek, online útmutatók.

Programok: Pályaorientációs Napok, kiállítások, alumni-interjúk, szakmabemutató foglalkozások.

Együttműködés: könyvtáros + osztályfőnök + iskolapszichológus + pályaorientációs felelős = integrált támogatási háló.

Gyakorlat: friss felvételi infók; workshopok keresési technikákról, önértékelésről és forráskritikáról.

ZÁRÓ GONDOLATOK

A KÖNYVTÁROS MINT TÁMASZ A JÖVŐÉPÍTÉSSEN

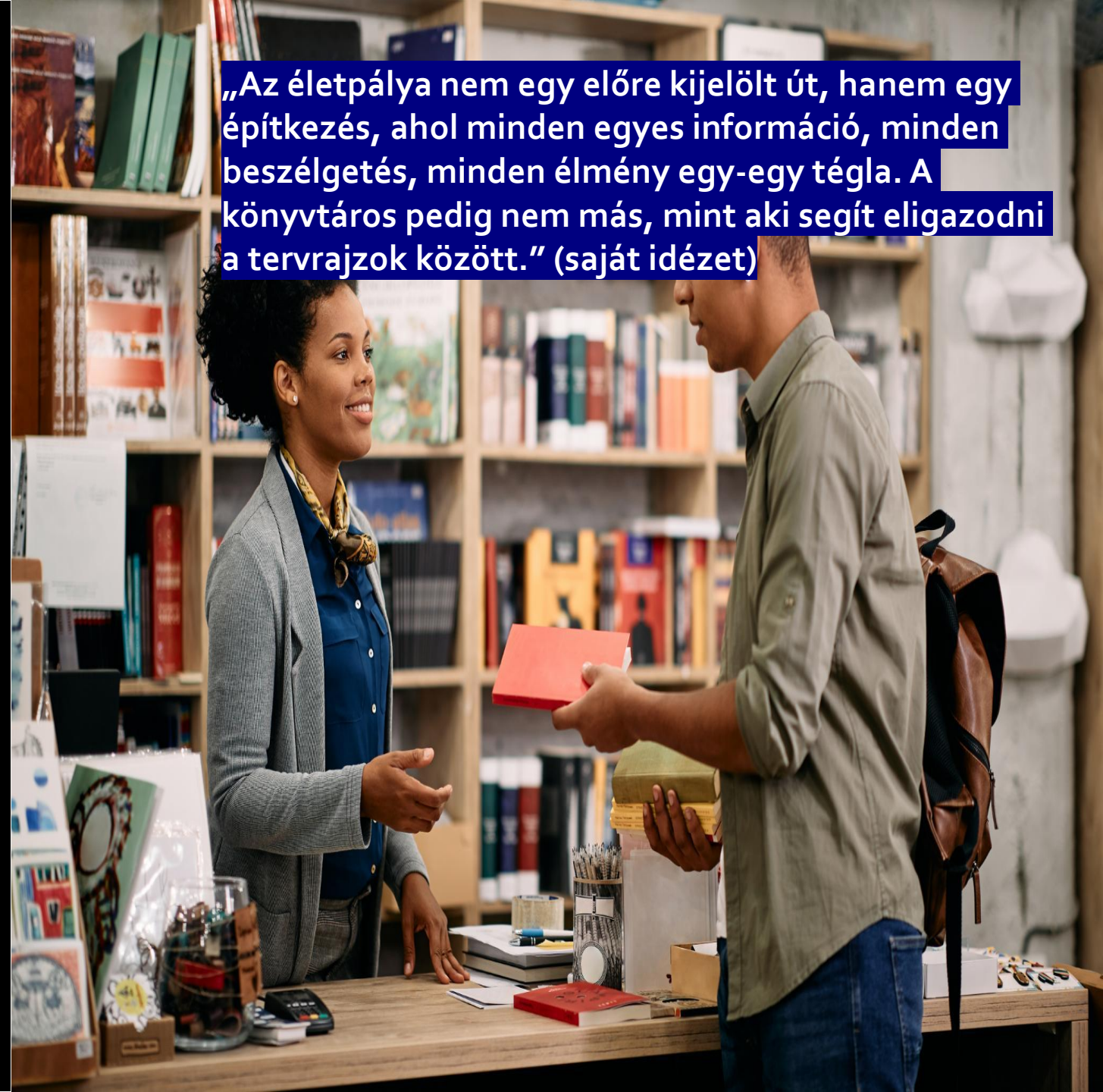
A jövő nem készen kapott út, hanem a tanulók által épített folyamat, amelyben a könyvtár megbízható tájékozási pont.

A könyvtáros mentor: keresési stratégiákra és forráskritikára tanít, önálló, tudatos döntéshozatalt erősít.

A támogatás hosszú távon növeli a sikerességet: az életpálya-építés végigkíséri az iskolától a munka világáig.

A könyvtár biztonságos, inspiráló tér: időt, erőforrást és eszközöket ad a jövőkép tudatos alakításához.

„Az életpálya nem egy előre kijelölt út, hanem egy építkezés, ahol minden egyes információ, minden beszélgetés, minden élmény egy-egy téglá. A könyvtáros pedig nem más, mint aki segít eligazodni a tervrajzok között.” (saját idézet)

IRODALOM

Borbély-Pecze, T. B., Gyöngyösi, K., & Juhász, Á. (2013). Az életút-támogató pályaeorientáció a köznevelésben (1. rész): A pályaeorientáció új szemlélete és a hazai helyzet. Új Pedagógiai Szemle, 63(5-6), 32-49.

Eszenyiné Borbély, M. (2020). A felsőfokú könyvtárosképzés szerepe a hallgatók digitális kompetenciaállapotának fejlesztésében. In P. Kiszl & K. Németh (Eds.), Információközvetítés és közösségépítés – multifunkciós könyvtári hálózatok (pp. 303-315). ELTE BTK.

European Lifelong Guidance Policy Network. (2015). Guidelines for lifelong guidance policies and systems. ELGPN.

OECD. (2004). Career guidance and public policy: Bridging the gap. OECD Publishing.

Sultana, R. G. (2012). Learning career management skills in Europe: A critical review. Journal of Education and Work, 25(2), 225-248. <https://doi.org/10.1080/13639080.2011.623122>

Watts, A. G. (2010). Careers education in schools: An international perspective. Career Development Quarterly, 58(4), 353-366. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2010.tb00106.x>